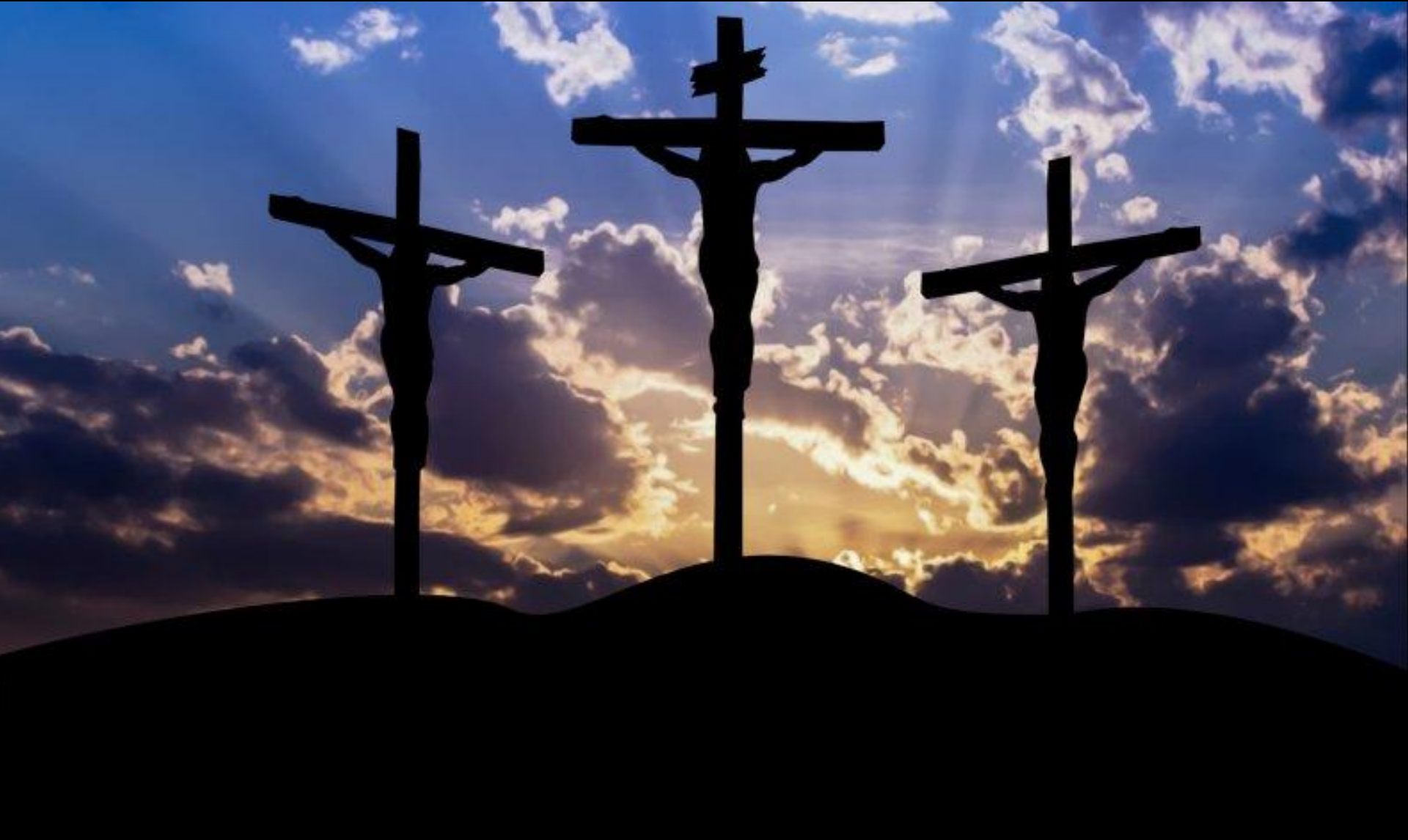

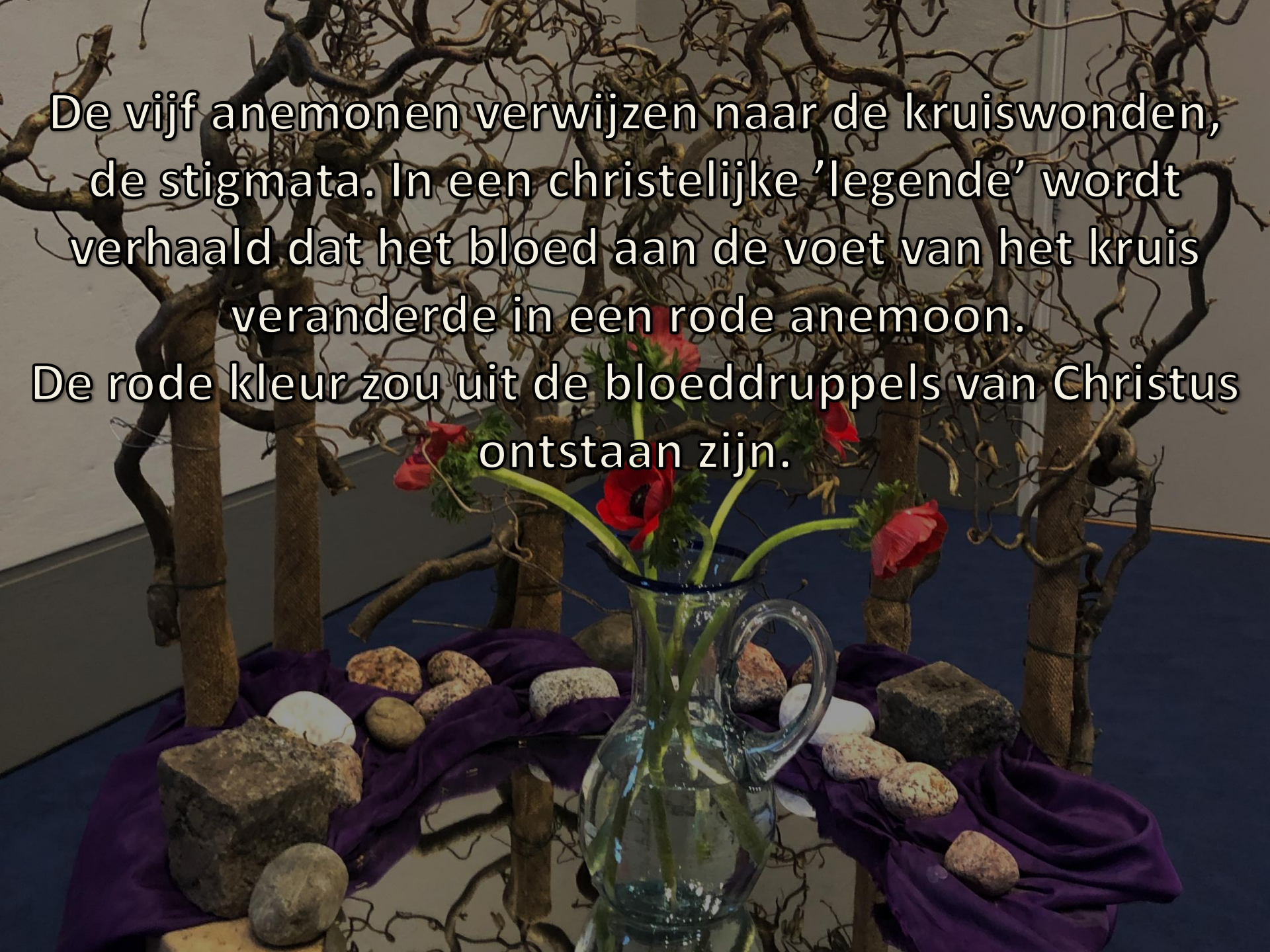
Protestantse Gemeente
De Westhoek te Sluis

7 april 2023
Goede Vrijdag

De vijf anemonen verwijzen naar de kruiswonden,
de stigmata. In een christelijke 'legende' wordt
verhaald dat het bloed aan de voet van het kruis
veranderde in een rode anemoon.
De rode kleur zou uit de bloeddruppels van Christus
ontstaan zijn.

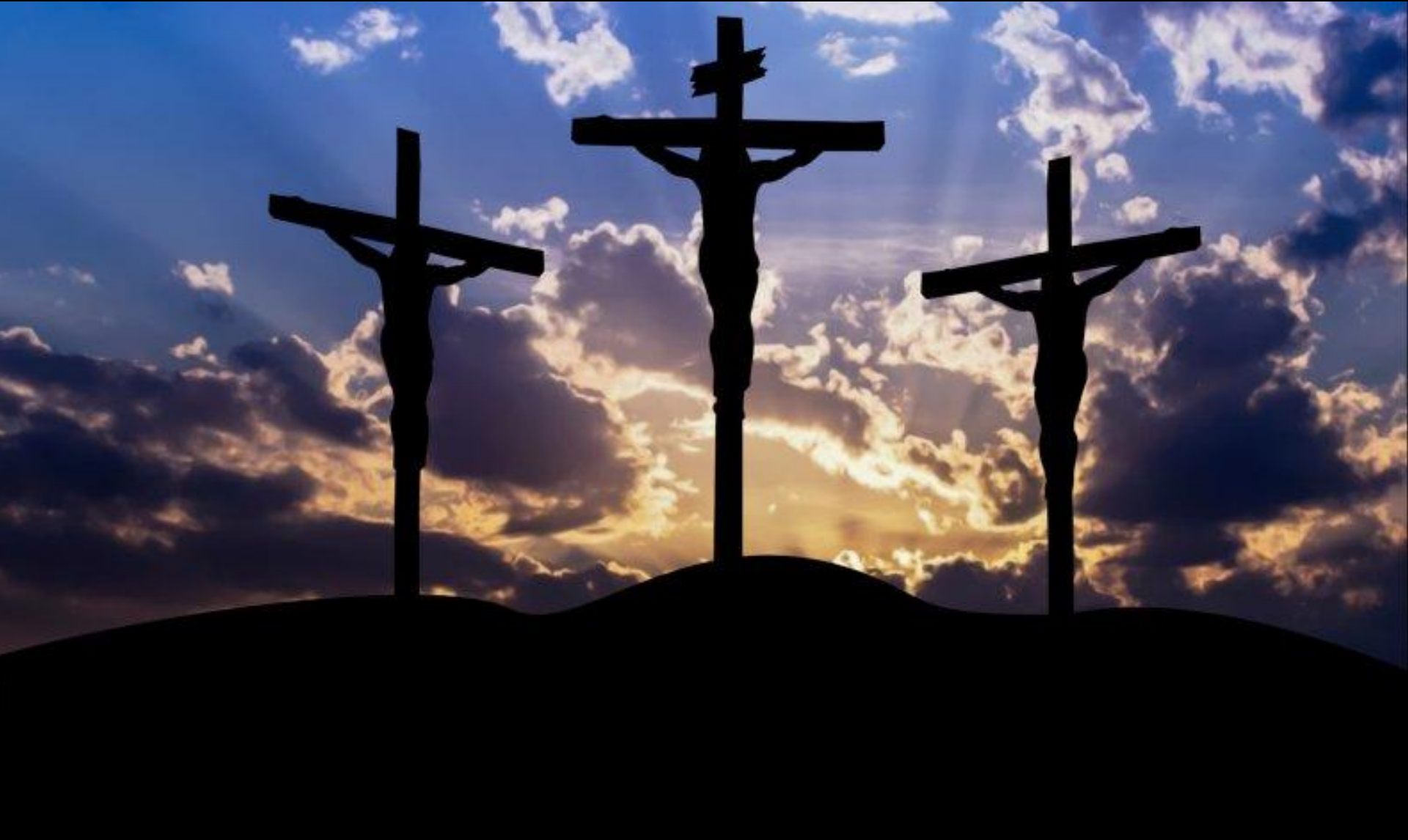

Vandaag wordt het stil.
Woorden stokken.
Duisternis valt in.
Vandaag wordt het stil.

Protestantse Gemeente
De Westhoek te Sluis

7 april 2023
Goede Vrijdag

Bemoediging:

*

voorganger:

Onze hulp is in de Naam van de Heer,
die gemaakt heeft Hemel en aarde

Verootmoediging:

gemeente:

***Wat moeten wij aanvaarden,
offer of opdracht?***

***Sterven wij met hem in eerbied en tranen
en staan wij mee op
en zien met de eerbied ook anderen,
mensen zoals jesus
de verdrukten en vertraptten***

Lied 22 : 1, 3, 4.

1 Mijn God, mijn God, waarom verlaat Gij mij

en blijft zo ver, terwijl ik tot U schrei,

en redt mij niet, maar gaat aan mij voorbij?

Hoe blijft Gij zwijgen?

Lied 22 : 1. 3, 4.

Mijn God, ik doe tot U mijn kreten stijgen

bij dag, bij nacht. Tot U slechts kan ik vluchten,

maar krijg geen rust, geen antwoord op mijn zuchten

in klacht op klacht.

Lied 22 : 1, 3, 4.

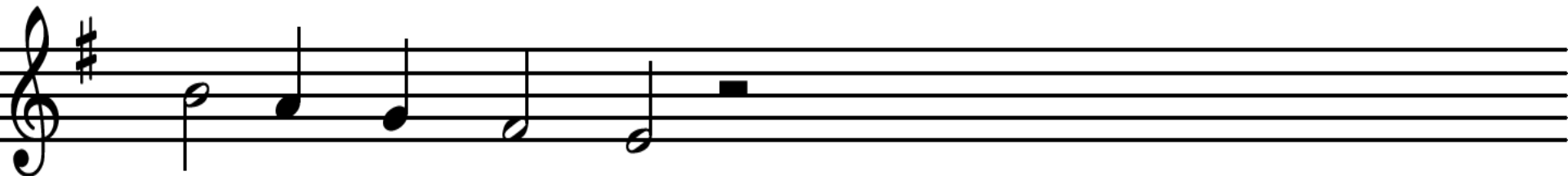
3 Maar ik, mijn God, lig mach-te-loos ter-neer.

Ik word ver-trapt, ik heb geen le-ven meer.

Mees-mui-lend gaan zij te-gen mij te-keer,

al die mij sma-den.

Lied 22 : 1, 3. 4.

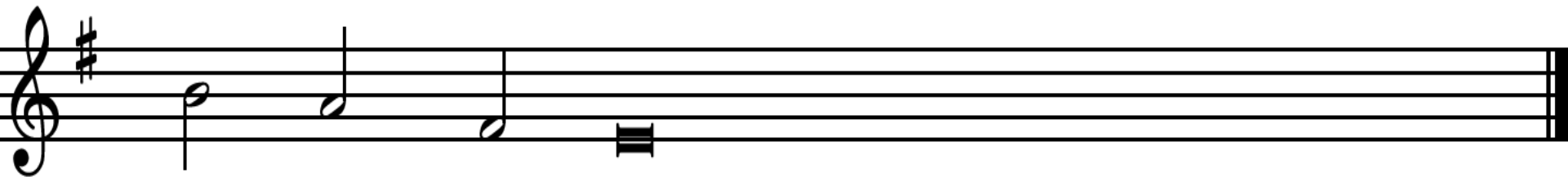
Zij ra-den mij, ter-wijl zij mij ver-ra-den:

‘Zoek het bij God, geef Hem uw leed te dra-gen,

Hij zal u red-den naar zijn wel-be-ha-gen’,

zo klinkt hun spot.

Lied 22 : 1, 3, 4,

4 Gij die mijn o-gen 't le-vens-licht ont-sloot,

mij hebt ge-roe-pen uit de moe-ders-schoot,

mij aan mijn moe-ders borst een rust-plaats bood,

voor kwaad be-vei-ligd,

Lied 22 : 1, 3, 4.

Gij hebt mij U ten ei-gen-dom ge-hei-ligd.

Gij, die al-leen mijn God zijt en mijn Va-der,

blijf mij niet ver, want nu het on-heil na-dert

helpt mij niet één.

Lezing: Exodus 12 : 29 - 42.

- ²⁹ Midden in de nacht doodde de HEER alle eerstgeborenen in Egypte, van de eerstgeborene van de farao, zijn troonopvolger, tot de eerstgeborene van de gevangene, en ook al het eerstgeboren vee.
- ³⁰ De farao, zijn hovelingen en alle andere Egyptenaren schrokken die nacht wakker, en in heel Egypte klonk een luid gejammer, want er was geen huis waarin geen dode was.

Lezing: Exodus 12 : 29 - 42.

- ³¹ Die nacht nog ontbood de farao Mozes en Aäron. ‘Ga onmiddellijk bij mijn volk weg,’ zei hij, ‘u en alle Israëlieten! Ga de HEER maar vereren, zoals u hebt gevraagd.
- ³²Neem uw schapen, geiten en runderen mee, zoals u gevraagd hebt, en verdwijn! Maar bid dan ook voor mij om zegen.’
- ³³De Egyptenaren drongen er bij het volk op aan zo snel mogelijk uit hun land weg te gaan. ‘Anders sterven we allemaal nog!’ zeiden ze.

Lezing: Exodus 12 : 29 - 42.

- ³⁴ Toen pakten de Israëlieten hun baktroggen, met daarin het nog ongedesemde deeg, wikkelden die in kleren en namen ze op de schouders.
- ³⁵ Ze hadden gedaan wat Mozes had opgedragen en de Egyptenaren om zilveren en gouden sieraden en om kleren gevraagd.
- ³⁶ En de HEER had ervoor gezorgd dat de Egyptenaren hun goedgezind waren, zodat ze op hun verzoek ingingen. Zo beroofden ze de Egyptenaren.

Lezing: Exodus 12 : 29 - 42.

- ³⁷ De Israëlieten trokken te voet van Rameses naar Sukkot; hun aantal bedroeg ongeveer zeshonderdduizend, vrouwen en kinderen niet meegerekend,
- ³⁸ terwijl er bovendien een grote groep mensen van allerlei herkomst met hen meetrok. Ze voerden enorme kudden schapen, geiten en runderen mee.
- ³⁹ Van het deeg dat ze uit Egypte hadden meegenomen bakten ze ongedesemde broden.

Lezing: Exodus 12 : 29 - 42.

Doordat ze uit Egypte waren weggejaagd, was er geen tijd geweest om zuurdesem toe te voegen of voor andere proviand te zorgen.

⁴⁰ Vierhonderddertig jaar hadden de Israëlieten in Egypte gewoond;

⁴¹ na precies vierhonderddertig jaar – geen dag eerder of later – trok het volk van de HEER, in groepen geordend, uit Egypte weg.

Lezing: Exodus 12 : 29 - 42.

*

⁴² Die nacht waakte de HEER om hen uit Egypte weg te leiden. Daarom waken de Israëlieten nog altijd in deze nacht ter ere van de HEER, elke generatie opnieuw.

Lied 547 : 1, 2, 3, 4.

1 Met de boom des le-vens we-gend op zijn rug

droeg de He-re Je-zus Go-de goe-de vrucht.

refrein: Ky-ri-e e-lei-son, wees met ons be-gaan,

doe ons weer ver-rij-zen uit de dood van-daan.

Lied 547 : 1, 2, 3, 4.

2 La-ten wij dan bid-den in dit aard-se dal,

dat de lie-ve vre-de ons be-wa-ren zal,

refrein: Ky-ri-e e-lei-son, wees met ons be-gaan,

doe ons weer ver-rij-zen uit de dood van-daan.

Lied 547 : 1, 2, **3**, 4.

3 want de aar-de vraagt ons om het zaad des doods,

maar de he-mel draagt ons op de a-dem Gods.

refrein: Ky - ri - e e - lei - son, wees met ons be - gaan,

doe ons weer ver-rij-zen uit de dood van-daan.

Lied 547 : 1, 2, 3, 4.

4 La-ten wij God lo-ven, le-ven van het licht,

on-ze val te bo-ven in een e-ven-wicht,

refrein: Ky-ri-e e-lei-son, wees met ons be-gaan,

doe ons weer ver-rij-zen uit de dood van-daan.

Lezing: Mattheus 26 : 47 - 56.

- ⁴⁷ Nog voor hij uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een grote, met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters en de oudsten van het volk was gestuurd.
- ⁴⁸ Met hen had zijn verrader een teken afgesproken. ‘Degene die ik kus,’ had hij gezegd, ‘die is het, die moet je gevangennemen.’
- ⁴⁹ Hij liep recht op Jezus af, zei: ‘Gegroet, rabbi!’ en kuste hem.

Lezing: Mattheus 26 : 47 - 56.

⁵⁰ Jezus zei tegen hem:

‘Vriend, ben je daarvoor gekomen?’

Daarop kwam de bende naderbij, ze grepen Jezus vast en namen hem gevangen.

⁵¹ Nu greep een van Jezus’ metgezellen naar zijn zwaard. Hij trok het, haalde uit en sloeg de dienaar van de hogepriester een oor af.

⁵² Daarop zei Jezus tegen hem: ‘Steek je zwaard terug op zijn plaats. Want wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen.

Lezing: Mattheus 26 : 47 - 56.

- 53 Weet je niet dat ik mijn Vader maar te hulp
hoef te roepen en dat hij mij dan onmiddellijk
meer dan twaalf legioenen engelen
ter beschikking zou stellen?
- 54 Maar hoe zouden dan de Schriften in
vervulling gaan, waar staat dat het zo moet
gebeuren?’

Lezing: Mattheus 26 : 47 - 56.

*

⁵⁵ Toen zei Jezus tegen de omstanders:
'Met zwaarden en knuppels bent u
uitgetrokken om mij te arresteren,
alsof ik een misdadiger ben! Dagelijks was ik
in de tempel om onderricht te geven, en toen
hebt u me niet gevangengenomen.

⁵⁶ Maar dit alles gebeurt opdat de geschriften
van de profeten in vervulling gaan.'
Daarop lieten alle leerlingen hem in de steek
en vluchtten weg.

Lied 558 : 1.

1 Je - zus, om uw lij - den groot,

om uw le - ven en uw dood

die vol - bren - gen 't recht van God,

Ky - ri - e e - lei - son.

Lezing: Mattheus 26 : 57 - 68.

Jezus verhoord en verloochend

⁵⁷ Zij die Jezus gevangengenomen hadden, leidden hem voor aan Kajafas, de hogepriester bij wie de schriftgeleerden en de oudsten bijeengekomen waren.

⁵⁸ Petrus volgde hem op een afstand tot op de binnenplaats van het paleis van de hogepriester; daar ging hij tussen de knechten zitten om te zien hoe het zou aflopen.

Lezing: Mattheus 26 : 57 - 68.

⁵⁹ De hogepriesters en het hele Sanhedrin probeerden een valse getuigenverklaring tegen Jezus te laten afleggen op grond waarvan ze hem ter dood zouden kunnen veroordelen,

⁶⁰ maar ze vonden er geen, hoewel zich vele valse getuigen meldden. Ten slotte meldden er zich twee

⁶¹ die zeiden: ‘Die man heeft gezegd: “Ik kan de tempel van God afbreken en in drie dagen weer opbouwen.”’

Lezing: Mattheus 26 : 57 - 68.

⁶² De hogepriester stond op en vroeg hem:
‘Waarom antwoordt u niet?
U hoort toch wat deze getuigen zeggen?’

⁶³ Maar Jezus bleef zwijgen.

De hogepriester zei:

‘Ik bezweer u bij de levende God,
zeg ons of u de messias bent,
de Zoon van God.’

Lezing: Mattheus 26 : 57 - 68.

⁶⁴ Jezus antwoordde:

‘U zegt het. Maar ik zeg tegen u allen hier: vanaf nu zult u de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en hem zien komen op de wolken van de hemel.’

⁶⁵ Hierop scheurde de hogepriester zijn kleren en hij riep uit:

‘Hij heeft God gelasterd!

Waarvoor hebben we nog getuigen nodig?

Nu hebt u met eigen oren gehoord hoe hij God lastert.

Lezing: Mattheus 26 : 57 - 68.

*

⁶⁶ Wat denkt u?’

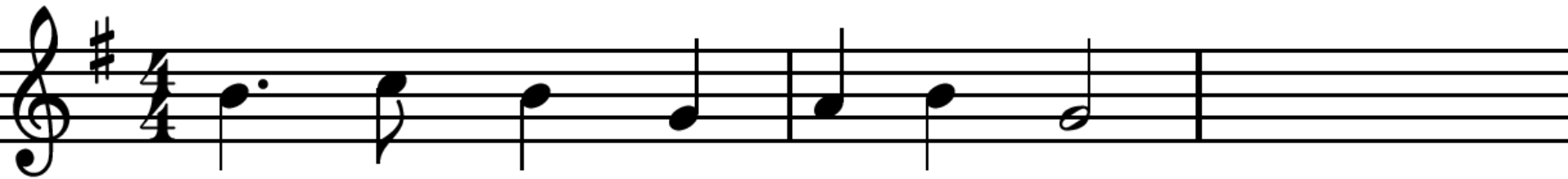
Ze antwoordden:

‘Hij is schuldig en verdient de doodstraf!’

⁶⁷ Daarop spuwden ze hem in het gezicht en sloegen hem. Anderen stompten hem

⁶⁸ en zeiden: ‘Profeteer dan maar eens voor ons, messias, wie is het die je geslagen heeft?’

Lied 558 : 6.

6 Om het zwij-gen, het ge-duld,

waar-mee Gij de wet ver-vult,

als men vrucht-loos zoekt naar schuld,

Ky - ri - e e - lei - son.

Lezing: Mattheus 26 : 69 - 75.

- ⁶⁹ Petrus zat buiten, op de binnenplaats.
Er kwam een dienstmeisje naar hem toe, dat zei: 'Jij hoorde ook bij die Jezus uit Galilea!'
- ⁷⁰ Maar hij ontkende dat met klem,
zodat allen het konden horen:
'Ik weet niet waar je het over hebt.'
- ⁷¹ Toen hij wilde weggaan naar het poortgebouw, zag een ander meisje hem.
Ze zei tegen de omstanders:
'Die man hoorde bij Jezus van Nazaret!'

Lezing: Mattheus 26 : 69 - 75.

⁷² En opnieuw ontkende hij en zwoer:
‘Echt, ik ken de man niet!’

⁷³ Even later kwamen de omstanders naar
Petrus toe, ze zeiden:
‘Jij bent wel degelijk een van hen,
trouwens, je accent verraad je.’

⁷⁴ Daarop begon hij te vloeken
en hij bezwoer hun:
‘Ik ken die man niet!’
En meteen kraaide er een haan.

Lezing: Mattheus 26 : 69 - 75.

*

⁷⁵ Toen herinnerde Petrus zich
wat Jezus gezegd had:
‘Voordat er een haan gekraaid heeft,
zul je mij driemaal verloochenen.’
Hij ging naar buiten en huilde bitter.

Lezing: Mattheus 27 : 1 - 10.

Jezus voor Pilatus

27

- ¹ De volgende ochtend vroeg namen alle hogepriesters met de oudsten van het volk het besluit Jezus ter dood te brengen.
- ² Nadat ze hem geboeid hadden, leidden ze hem weg en leverden hem over aan Pilatus, de prefect.

Lezing: Mattheus 27 : 1 - 10.

- ³ Toen Judas, die hem had uitgeleverd, zag dat Jezus ter dood veroordeeld was, kreeg hij berouw. Hij bracht de dertig zilverstukken naar de hogepriesters en oudsten terug
- ⁴ en zei: 'Ik heb een zonde begaan door een onschuldige uit te leveren.'
Maar zij zeiden: 'Wat gaat ons dat aan?
Zie dat zelf maar op te lossen!'
- ⁵ Toen smeed hij de zilverstukken de tempel in, vluchtte weg en verhing zich.

Lezing: Mattheus 27 : 1 - 10.

- 6 De hogepriesters verzamelden de zilverstukken en zeiden tegen elkaar: 'We mogen ze niet bij de tempelschat voegen, aangezien het bloedgeld is.'
- 7 Na ampel beraad kochten ze er de akker van de pottenbakker mee, die dan als begraafplaats voor vreemdelingen kon dienen.
- 8 Daarom heet die akker tot op de dag van vandaag de Bloedakker.

Lezing: Mattheus 27 : 1 - 10.

*

- ⁹ Zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeet Jeremia:
'En ze verzamelden de dertig zilverstukken, het bedrag waarop hij geschat was en dat ze hadden bepaald met de zonen van Israël,
- ¹⁰ en ze betaalden er de akker van de pottenbakker mee, zoals de Heer mij had opgedragen.'

Lezing: Mattheus 27 : 11 - 26.

- ¹¹ Toen Jezus voor de prefect stond, stelde deze hem de vraag:
‘Bent u de koning van de Joden?’
Jezus zei: ‘U zegt het.’
- ¹² Maar op de beschuldigingen die de hogepriesters en oudsten tegen hem inbrachten, antwoordde hij niet één keer.
- ¹³ Daarop zei Pilatus tegen hem:
‘Hoort u niet wat deze getuigen allemaal tegen u inbrengen?’

Lezing: Mattheus 27 : 11 - 26.

- ¹⁴ Hij gaf op geen enkele beschuldiging enig weerwoord, wat de prefect zeer verwonderde.
- ¹⁵ Nu had de prefect de gewoonte om op elk pesachfeest één gevangene vrij te laten, en die door het volk te laten kiezen.
- ¹⁶ Er zat toen een beruchte gevangene vast, die Jezus Barabbas genoemd werd.

Lezing: Mattheus 27 : 11 - 26.

- ¹⁷ En dus vroeg Pilatus hun,
toen ze daar waren samengestroomd:
‘Wie wilt u dat ik vrijlaat, Jezus Barabbas
of Jezus die de messias wordt genoemd?’
- ¹⁸ Hij wist namelijk dat ze hem uit afgunst
hadden uitgeleverd.
- ¹⁹ Terwijl hij op de rechterstoel zat, werd hem
een boodschap van zijn vrouw gebracht:
‘Laat je niet in met die rechtvaardige!
Om hem heb ik namelijk vannacht
in een droom veel moeten doorstaan.’

Lezing: Mattheus 27 : 11 - 26.

²⁰ Ondertussen haalden de hogepriesters en de oudsten het volk over: ze moesten om Barabbas vragen, en Jezus laten doden.

²¹ Weer nam de prefect het woord en hij vroeg opnieuw:

‘Wie van de twee wilt u dat ik vrijlaat?’

‘Barabbas!’ riepen ze.

²² Pilatus vroeg hun: ‘Wat moet ik dan doen met Jezus die de messias wordt genoemd?’
Allen antwoordden: ‘Aan het kruis met hem!’

Lezing: Mattheus 27 : 11 - 26.

- ²³ Hij vroeg: ‘Wat heeft hij dan misdaan?’
Maar ze schreeuwden alleen maar harder:
‘Aan het kruis met hem!’
- ²⁴ Toen Pilatus inzag dat zijn tussenkomst
nergens toe leidde, dat het er integendeel
naar uit zag dat men in opstand zou komen,
liet hij water brengen, waste ten overstaan
van de menigte zijn handen en zei:
‘Ik ben onschuldig aan de dood van deze man.
Zie het zelf maar op te lossen.’

Lezing: Mattheus 27 : 11 - 26.

*

- ²⁵ En heel het volk antwoordde:
‘Laat zijn bloed óns dan maar worden
aangerekend, en onze kinderen!’
- ²⁶ Daarop liet Pilatus Barabbas vrij,
maar Jezus leverde hij uit
om gekruisigd te worden,
nadat hij hem eerst nog had laten geselen.

Lied 558 : 7.

7 Om het woord van god-delijk recht

dat Gij tot uw rech-ters zegt,

- zelf hebt Ge uw ge-ding be-slecht, -

Ky - ri - e e - lei - son.

Lezing: Mattheus 27 : 27 - 31.

Kruisiging

²⁷ De soldaten van de prefect namen Jezus mee naar het pretorium en verzamelden de hele cohort om hem heen.

²⁸ Ze kleedden hem uit en deden hem een scharlakenrode mantel om,

²⁹ ze vlochten een kroon van doorntakken en zetten die op zijn hoofd. Ze gaven hem een rietstok in zijn rechterhand en vielen voor hem op de knieën. Spottend zeiden ze: 'Gegroet, koning van de Joden,'

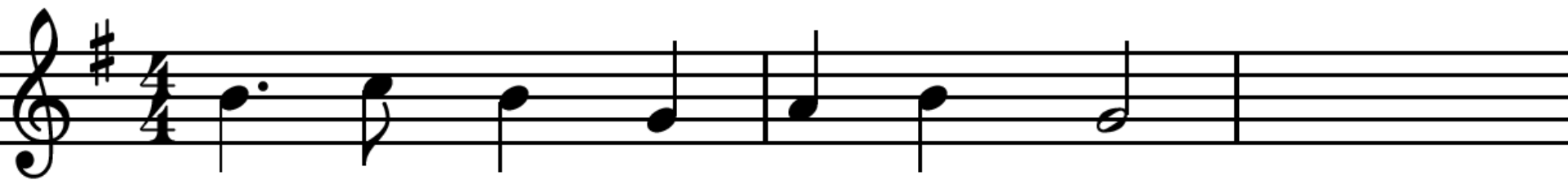
Lezing: Mattheus 27 : 27 - 31.

*

³⁰ en ze spuwden op hem,
pakten hem de rietstok weer af
en sloegen hem tegen het hoofd.

³¹ Nadat ze hem zo hadden bespot,
trokken ze hem de mantel uit,
deden hem zijn kleren weer aan
en leidden hem weg om hem te kruisigen.

Lied 558 : 8. 9.

8 Om de door-nen van uw kroon,

om de ge-seling en de hoon,

roe-pen wij, o Men-sen-zoon,

Ky - ri - e e - lei - son.

Lied 558 : 8, 9.

9 Om uw kruis, Heer, bid-den wij,

om de speer-stoot in uw zij,

ga aan on-ze schuld voor-bij,

Ky - ri - e e - lei - son.

Lezing: Mattheus 27 : 32 - 50.

- ³² Bij het verlaten van het pretorium troffen ze een man uit Cyrene die Simon heette, en hem dwongen ze het kruis te dragen.
- ³³ Zo kwamen ze bij de plek die Golgota genoemd werd, wat 'schedelplaats' betekent.
- ³⁴ Ze gaven Jezus met gal vermengde wijn, maar toen hij die geproefd had, weigerde hij ervan te drinken.

Lezing: Mattheus 27 : 32 - 50.

- ³⁵ Nadat ze hem gekruisigd hadden,
verdeelden ze zijn kleren onder elkaar
door erom te dobbelen,
- ³⁶ en ze bleven daar zitten om hem te bewaken.
- ³⁷ Boven zijn hoofd bevestigden ze de aanklacht,
die luidde:
‘Dit is Jezus, de koning van de Joden’.
- ³⁸ Daarna werden er naast hem twee
misdadigers gekruisigd,
de één rechts van hem, de ander links.

Lezing: Mattheus 27 : 32 - 50.

³⁹ De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met hem:

⁴⁰ ‘Jij was toch de man die de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Als je de Zoon van God bent, red jezelf dan maar en kom van dat kruis af!’

⁴¹ Ook de hogepriesters, de schriftgeleerden en de oudsten maakten zulke spottende opmerkingen:

Lezing: Mattheus 27 : 32 - 50.

- ⁴² ‘Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet. Hij is toch koning van Israël, laat hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen we in hem geloven.
- ⁴³ Hij heeft zijn vertrouwen in God gesteld, laat die hem nu dan redden, als hij hem tenminste goedgezind is. Hij heeft immers gezegd: “Ik ben de Zoon van God.””
- ⁴⁴ Precies zo beschimpten hem de misdadigers die samen met hem gekruisigd waren.

Lezing: Mattheus 27 : 32 - 50.

- ⁴⁵ Rond het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield.
- ⁴⁶ Aan het einde daarvan, in het negende uur, gaf Jezus een schreeuw en riep luid:
‘Eli, Eli, lema sabachtani?’
Dat wil zeggen: ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?’
- ⁴⁷ Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen:
‘Hij roept om Elia!’

Lezing: Mattheus 27 : 32 - 50.

*

⁴⁸ Meteen kwam er uit hun midden iemand toegesneld die een spons pakte en in zure wijn doopte. Hij stak de spons op een stok en probeerde hem te laten drinken.

⁴⁹ De anderen zeiden:
'Niet doen,
laten we eens kijken of Elia hem komt redden.'

⁵⁰ Nog eens schreeuwde Jezus het uit,
toen gaf hij de geest.

Lied 576a : 1, 2.

1 O hoofd vol bloed en won-den,

be - dekt met smaad en hoon,

o hoofd zo wreed ge-schon-den,

uw kroon een door-nen-kroon,

Lied 576a : 1. 2.

o hoofd eens schoon en heer-lijk

en stra-lend als de dag,

hoe lijdt Gij nu zo deer-lijk!

Ik groet U vol ont-zag.

Lied 576a : 1, 2,

2 O hoofd zo hoog ver - he - ven,

o god - de - lijk ge - laat,

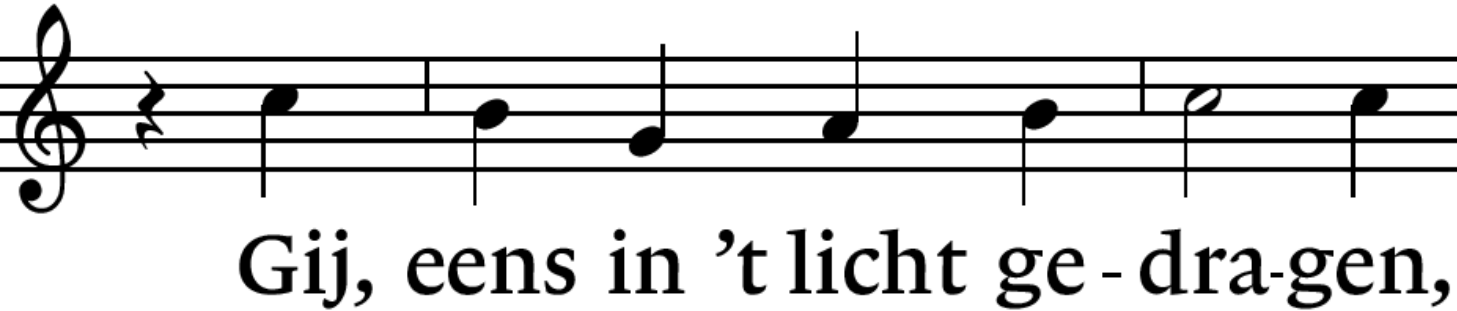

waar we - rel - den voor be - ven,

hoe bit - ter is uw smaad!

Lied 576a : 1, 2.

Avondgebed:

voorganger:

In uw handen,
o Heer mijn God beveel ik mijn geest.

gemeente:

***In uw handen,
o Heer mijn God beveel ik mijn geest.***

Avondgebed:

voorganger:

U, o Heer,
die ons verlost hebt,
God in waarheid

gemeente:

beveel ik mijn geest.

Avondgebed:

*

voorganger:

Bewaar ons als uw oogappel, Heer,

gemeente:

***Verberg ons in de schaduw
van uw vleugels.***

Lied 590 : 1. 2, 3, 4, 5.

1 Nu valt de nacht. Het is vol-bracht:

de Heer heeft heel zijn le - ven

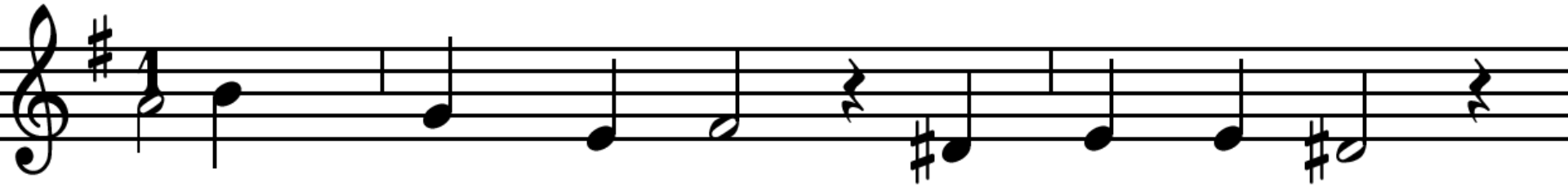

voor het men-se - lijk ge-slacht

in Gods hand ge - ge - ven.

Lied 590 : 1, 2, **3.** 4, 5.

3 Hoe slaapt Gij nu, die men zo ruw

aan 't kruis-hout heeft ge-han-gen.

Star-re rot-sen hou-den U,

rots des heils, ge - van-gen.

Lied 590 : 1, 2, 3, **4.** 5.

4 't Is goed, o Heer, Gij hoeft de eer

van God niet meer te sta-ven.

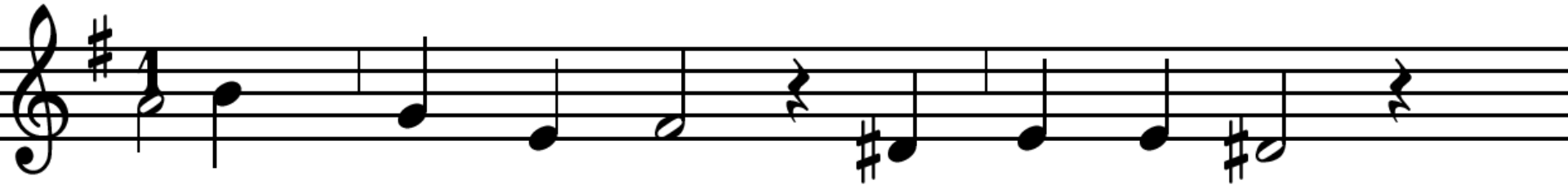
Leg-gen wij ons bij U neer,

in uw dood be - gra-ven.

Lied 590 : 1, 2, 3, 4. 5.

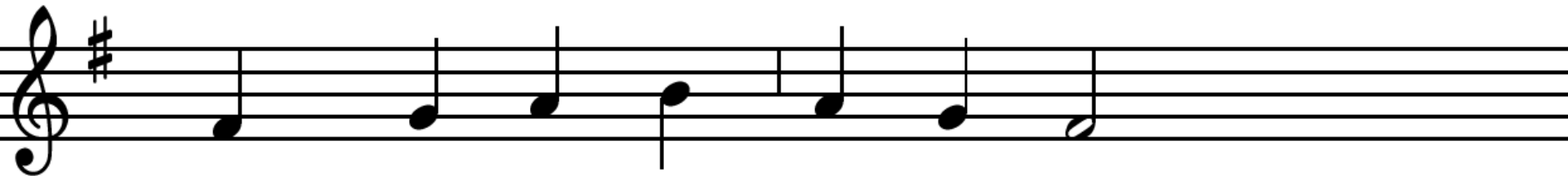
*

5 Hoe won-der-lijk, uit-zon-der-lijk

een sab-bat is ge - ko-men:

eens voor al heeft Hij het juk

van ons af - ge - no-men.

